

אלפרד קנטור Alfred Kantor

"זכרונות בצבע מן האפלה"

עדות מצוירת

בתמיכת קרן העזבונות של מדינת ישראל
באמצעות משרד המדע, התרבות והספורט
ועידת התביעות נגד גרמניה - 1999

הזכויות ניתנו ע"י אלפרד קנטור ומשפחתו

בהפקת בית טרזין

גבעת חיים איחוד

עמק חפר 38935

טל: 04-6369515

פקס: 04-6369793

E mail: beterezin@ghi.org.il

מחקר וכתיבה: בלהה רובין / אניטה טרסי

יעוץ: בת שבע שביב / יעקב צור

עיצוב גרפי: אורני דרורי

הפקה ודפוס: מילניום תשלובת דפוס דיגיטלי, חיפה

דצמבר 2001

אלפרד קנטור Alfred Kantor

מזיכרונותיו

"ציירתי את התמונות במחנה העקורים דגנדרוף בבאווריה, גרמניה. הגעתי לשם בחודש יולי 1945 עשרה שבועות אחרי שחרורי ממאסר בשלושה מחנות ריכוז נאציים במשך שלוש וחצי שנים. משך הזמן שלקח לי לשחזר את הציורים ארך חודשיים, מהיום בו כורך הספרים בדגנדרוף תפר עבורי ספר עם דפים ריקים. מאחר והרשמים של שנות המאסר עדיין היו בזיכרוני, הייתה זו הזדמנות מושלמת לרשום אותם לפרטיהם. באחדות מן התמונות שציירתי בצבעי מים נעזרתי ברישומי העפרון שציירתי ממש במחנות."

גטו טרזין

"בטרזין לשם הוגליתית תחילה יכולתי לצייר לעיתים קרובות. הייתי בן שמונה עשרה בעל שאיפות להיות אומן וחיפשתי עפרונות, נייר וצרכי ציור אחרים אצל אנשים שעבדו במשרדי ההנהלה. במהרה רכשתי מחברת אותה מילאתי ברישומים. אני עדיין זוכר אנשים שביקשו ממני לצייר את דרגשיהם או משהו אחר מהמראה של טרזין. "רק למזכרת" הם אמרו, כי ציפו לחזור יום אחד לחייהם הקודמים ורצו דבר מה אותו יוכלו להראות למשפחה ולידידים. במחנה היה קושי לעכל ניגודים קיצוניים. לילה אחד קבארט מועלה במרתף ולמחרת טרנספורט עוזב למזרח. התחלתי להרגיש צורך עז לרשום את התמונות המוזרות הללו. וכעבור זמן התחלתי לצייר ברציפות את כל מה שראו עיני. רציתי לתפוס את המקום המשונה, הזה כדי שאוכל להראותו לעולם אם וכאשר אהיה חפשי. כאשר קבלתי צו לטרנספורט לבירקנאו, הפקדתי את המחברת שלי בידי חבר שנשאר בטרזין והוא החזיר לי אותה לאחר השחרור."

מחנה המשפחות, אושוויץ-בירקנאו

"בבירקנאו היה קשה עוד יותר להשיג עפרון ונייר, אבל הצלחתי הודות לרופא שנתן לי מערכת צבעי מים תמורת ציור של פראג. במקום ההוא הצורך לצייר היה בעל חשיבות עליונה. הייתי נחוש לתת באמצעות הציור עדות מושלמת, גם כאשר ידעתי שאין סיכוי להוציא את הרישומים הללו מבירקנאו. ציירתי ככל שהתאפשר ותמונות אלו לא משו מזיכרוני. עכשיו אני מבין שההתחייבות שלי לצייר הייתה אינסטינקט של קיום עצמי וללא ספק עזרה לי להתכחש לזוועות שקשה לתארן ולהבינן. בקבלת תפקיד של "משקיף" יכולתי לפחות לרגעים אחדים לנתק את עצמי מהנעשה במחנה וכך לשמור על שפיותי."

שוורצהיידה-מחנה עבודת כפייה

"כשגורשתי לשוורצהיידה, המחנה השלישי ששהיתי בו, נעשתה השמירה כה מאיימת, שיכולתי לצייר רק מעט, ורוב התמונות הושמדו משום שחששתי להיתפס. ההזדמנות היחידה לצייר הייתה בלילות בצריף אחרי ארוחת הערב הדלה או ביום א' אחרי הצוהריים כשלא עבדנו. מעט הציורים ששרדו ממחנה שוורצהיידה, שרדו הודות לאומץ ליבו של חבר שהבריח אותם."

צעדת המוות

"ב-19 באפריל 1945 הופסקה לפתע העבודה במפעל. הצטוונו לעזוב את שוורצהיידה ולצעוד דרומה. צעדה שנקראה מאוחר יותר "צעדת המוות". במשך שלושה שבועות הלכנו במעגלים, ללא אוכל, בגד, ומקום לישון בו. בליל ה-7 למאי מצאנו את עצמנו בפאתי טרזין. מתוך 1000 האסירים שיצאו מבירקנאו לשוורצהיידה שרדו רק 324. רבים מתו מרעב, חולי, תשישות ויריות השומרים. אחרי השחרור, החומר שניצל והמראות שנחקקו בזיכרוני אפשרו לי ליצור את יומני המצוייר."

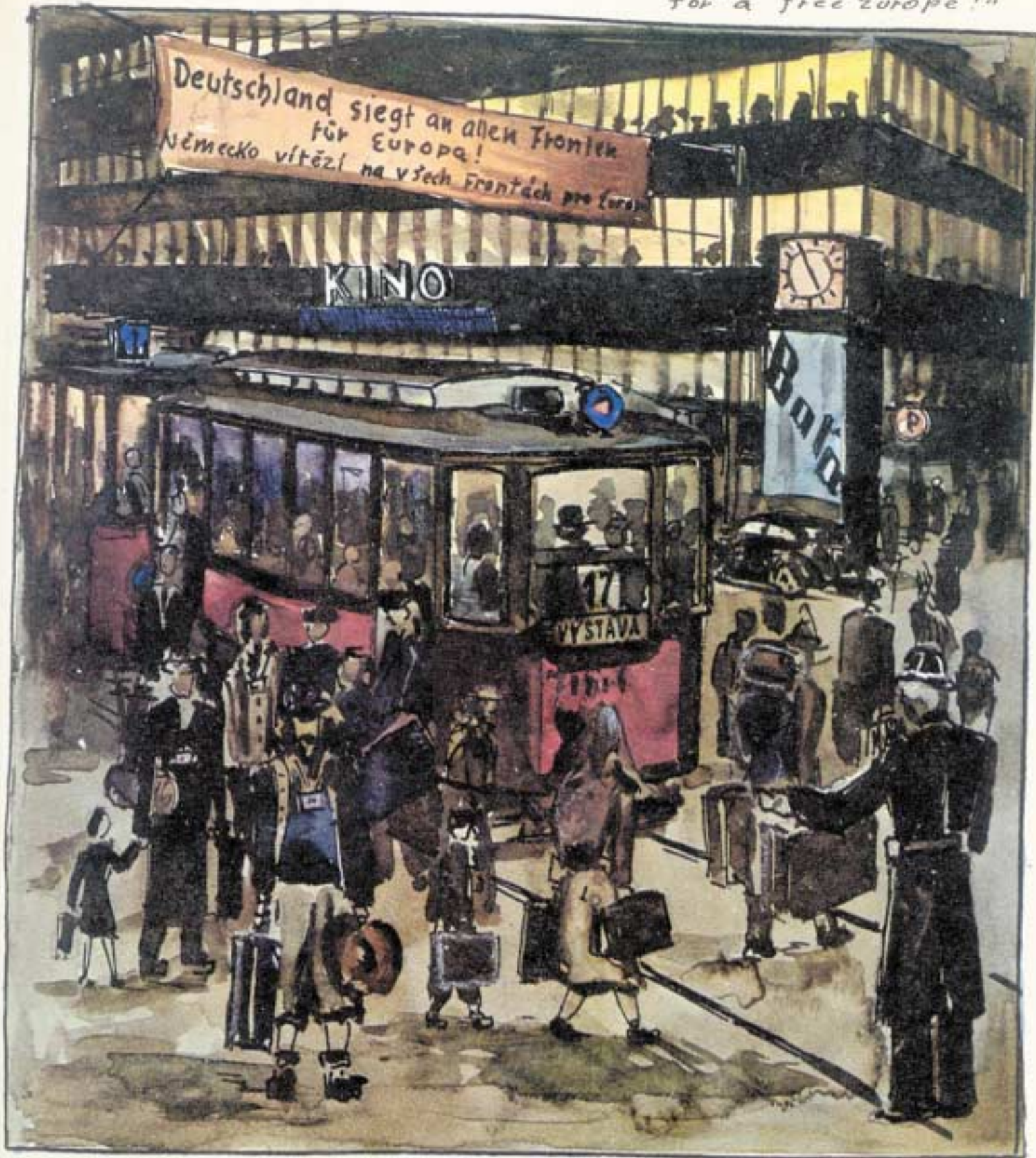
סוף דבר

"הייתה זו הרגשה משונה, להיות פתאום בלי שומרים. רציתי לשמוח, אך לא העזתי משום שעתידנו היה בלתי ידוע. הופיעה משאית של הצלב האדום הצ'כי, והם הפנו אותנו לטרזין. למרות שהיה חושך וקר, לנו לא היה איכפת. בקושי יכולנו להאמין שאנו שוב באזור מוכר. נכנסנו דרך אחד משערי חומות המבצר והתיישבנו בתעלה לצד הכביש. שם ישבנו, עמדנו או שכבנו וחיכינו. עכשיו היינו בטרזין חיים ושלמים. היה קשה לתפוס ששרדנו. אני זוכר ששאלנו זה את זה מה ההרגשה ברגע זה והאם זה לא חלום. הייתה זו הרגשה משונה לחזור למקום ממנו גורשנו שבע עשר חודשים קודם לכן. נראה כאילו חלף נצח. כבר לא הייתה האפלה ומטרזין בקעו אורות. ללינת לילה הקצו עבורנו את המקום הגרוע ביותר בטרזין - חדר המתים, אך הגענו מאוחר בלילה ולא היו מגורים אחרים זמינים. לאיש מאתנו לא היה איכפת. בשלושת הימים הבאים, עשו בשבילנו כל דבר אפשרי. סיפקו לנו מזון, בגדים חדשים והחשוב ביותר נאמר לנו שאנו חופשיים לבוא ולצאת כרצוננו. תפסתי טרמפ לפראג וירדתי בקרבת ביתה של מימי, אחותי. עליתי במהירות במדרגות ושם התאחדנו שוב. ימי החופש הראשונים היו מוזרים. השתוקקתי לנדוד להיות במקום אחר. לכן ארזתי את הציורים והסקיצות שלי והצטרפתי לאסירים לשעבר שהיו במחנה העקורים דגנדרוף שבגרמניה, ומיד התחלתי לעבוד. תוך מספר ימים יצאתי למצוא כורך ספרים. כעבור שבוע הספר עם דפים ריקים היה מוכן. התחלתי לרשום בהם כל מה שראיתי וזכרתי."

הייתי כה שמח שנשארתי בחיים, אך בו בזמן הרגשתי ששום דבר לא יהיה כמקודם."

אלפרד קנטור
ניו יורק, 1971

sign across street reads:
 "Germany is succeeding on all battle fronts
 for a free Europe!"

Dec. 1941 Prague: start of deportation
 to nearby concentration camp "Terezin"
 People from Prague arrive in the early morning
 to go into Prague Fair Bldg., cleared
 for purpose of "PROCESSING"

2

הכתובת מעבר לרחוב אומרת: "גרמניה מצליחה בכל החזיתות למען אירופה חופשית!"
 פראג, דצמבר 1941: תחילת השילוחים למחנה הריכוז הקרוב "טרזין". אנשי פראג הגיעו
 לתחנת הרכבת בשעות המוקדמות של הבוקר לשם "ביצוע התהליך".

70,000 persons living in a small town
 formerly equipped for 3000 soldiers
 Temperature 6 above zero centigrade (39°f)
 suitcases are only means securing privacy
 of bitterly fought for 6x2 feet plot.

4

70,000 אלף אנשים גרים בעיר קטנה שהייתה מיועדת בעבר ל-3,000 חיילים. מידת החום 6 מעלות (39 פרנהייט). אנשים נלחמים על מקום לישון, דרגש בגודל 2 מ"ר * 70 ס"מ, המזוודות הן החפץ הפרטי הבלעדי.

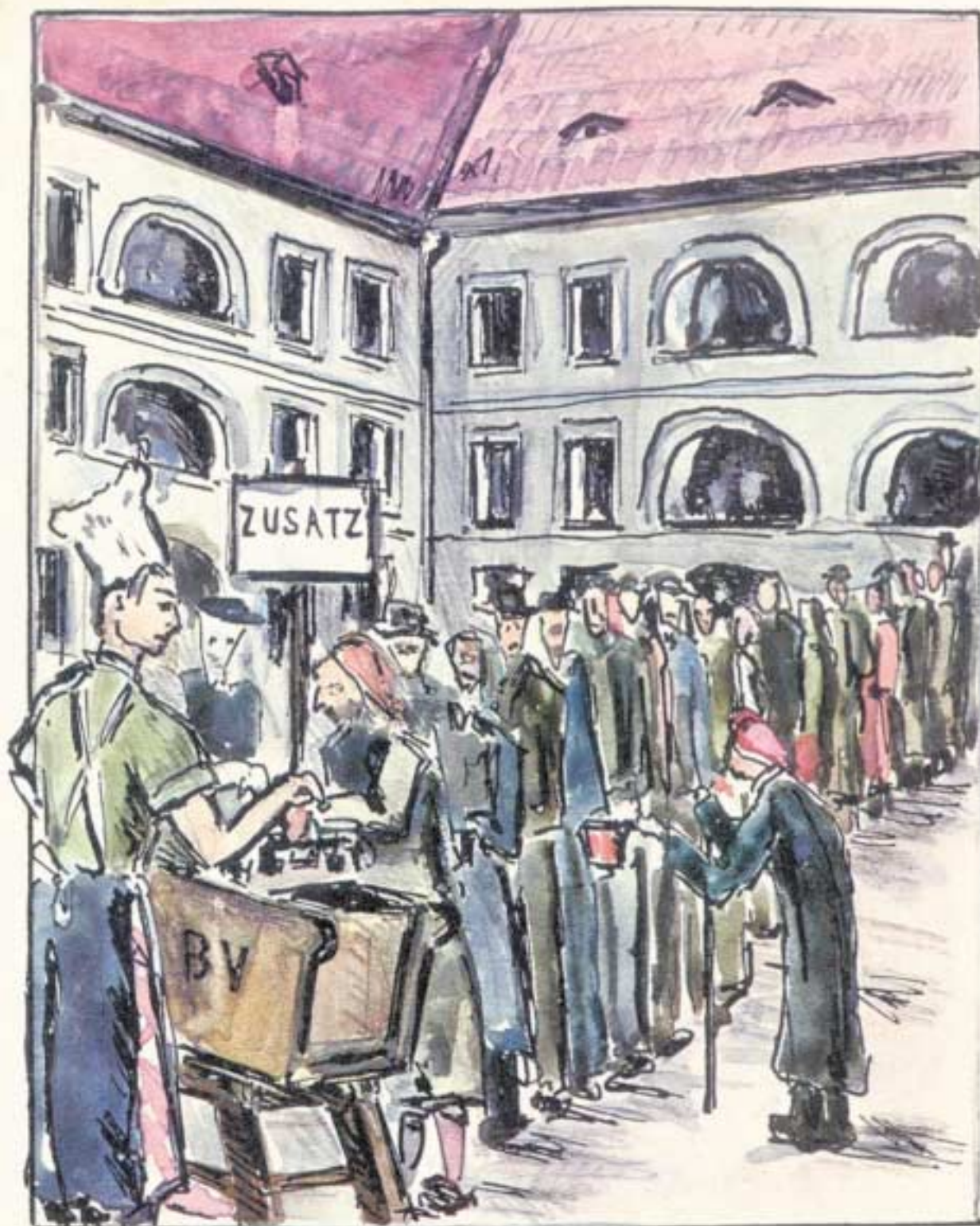

Building "flats" on the beds with stolen boards
(appartements)

בעזרת קרשים גנובים, על הדרגשים "בונים דירות".

Serving "dinner"

Magdeburg-Caserne

Old woman trying to get a little extra soup
is being cursed by others waiting in line
for hours. (Kitchens were unable to cook
enough soup at one time)

8

מחלקים "ארוחת ערב". קסרקטין מגדבורג. אישה זקנה המנסה לקבל תוספת קטנה של מרק, מקוללת על ידי האחרים שעומדים שעות בתור (המטבחים לא עמדו במעמסת בישול המרק לכולם).

Czech police searching
for vegetables

Girls working in the "H-garden"
were not allowed to pick up even
a single potato.

At the border Terezin - southern gate

Czech police, assigned to guard camp, often
went where to look for a swiped tomato
or turnip out of Gestapo gardens.
Charge was usually: sabotage on the German
Empire - penalty often death. 13

Q 506
Yard where Eva lived
Formerly a hotel, now serves as
home to 500.

שוטרים צ'כים מחפשים ירקות. הבנות שעבדו בגן הירק של האס אס, לא הורשו לקחת אפילו תפוח אדמה אחד לעצמן. על המשטרה הצ'כית היה לשמור על המחנה, הם ידעו היטב היכן למצוא עגבנייה שהוברחה מגן הירק של הגסטאפו. האשמה המקובלת הייתה: פגיעה באימפריה הגרמנית, העונש המקובל - מוות.

Q 506 חצר הבית בו אווה גרה. בזמנים עברו היה בית מלון, עתה משרת הבית כ-500 נפשות.

ONE TOILET FOR 1000 people

Due to malnutrition diarrhea and
dysentery were common diseases.
Later latrines were dug

15

בית שימוש אחד ל-1,000 איש, כתוצאה מתת תזונה נפוצו מחלות מעיים רבות. מאוחר יותר חפרו מחדש את מחוץ לקסרקטינים.